

3 Δεκεμβρίου 2018

Ο Γέρων Ιωσήφ Βατοπαιδινός «Ετελειώθη εν τη αγάπη ως εκλεκτός του Θεού»

/ Πεμπτουσία

Χρυσστόμου Παπαδάκη
Αρχιμανδρίτου του Οικουμενικού Θρόνου

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΤΟΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟΝ ΓΕΡΟΝΤΑΙΩΣΗΦ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΝΟ ΣΤΗΝ ΠΑΤΡΑ
19 Νοεμβρίου 2018

Είναι μεγάλη η τιμή για τον αίδιμο Γέροντα Ιωσήφ, καθώς και για τα πνευματικά του παιδιά, η ένταξη της παρουσίασης του τόμου της βιογραφίας του στα "Πρωτοκλήτεια", γι αυτό και ευγνωμόνως ευχαριστούμε τον Σεβασμιώτατο Ποιμενάρχη κύριο Χρυσόστομο.

Η ψυχή του μακαρίου Γέροντος θα αγάλλεται απόψε, διότι μετά την αισθητή εμφάνιση του Κυρίου όταν ήταν 15 ετών και την ακατανίκητη έλξη κατόπιν να αφιερωθεί, πήγε στο μεγάλο προσκύνημα της Κύπρου, δηλαδή αυτό του Αποστόλου Ανδρέου στο Ακρωτήρι στην Καρπασία. Εκεί του εξήγησαν πως η αφιέρωση γίνεται σε Μοναστήρι, γι αυτό και πήγε στο ασκητικό Σταυροβούνι.

Όμως δεν λησμόνησε ποτέ, ότι το πρώτο του βήμα για την αφιέρωση το σφράγισε με την ευλογία του ο εσταυρωμένος Απόστολος. Αργότερα που θα σταυρωνόταν ο ίδιος μέχρι το τέλος της ζωής του από το μένος του αντιδίκου, θα αποδεικνυόταν προφητικός ο συμβολισμός του πρώτου αυτού προσκυνήματος.

Όσοι τον ζήσαμε από κοντά, πέρα από τον σταυρώσιμο αυτό συμβολισμό, θα βλέπαμε και κάτι άλλο. Ότι δηλαδή ο Απόστολος Ανδρέας τον ευλόγησε, δίνοντάς του ως χάρισμα αποστολικό ζήλο. Ζήλο κατ'επίγνωσιν, με τον οποίο ημέρα και νύχτα θα αγωνιζόταν για τη δόξα του Θεού και τη σωτηρία ψυχών.

Καθώς χάραζα τούτες τις γραμμές συγκινήθηκα, διότι ήρθαν συνειρμικά στο νου μου προσωπικά βιώματα που έχουν σχέση με τον Απόστολο Ανδρέα και την πόλη του, την «Πρωτοκλήτεια» Πάτρα. Μιλώντας σήμερα εδώ για τον Γέροντα, νοιώθω την ανάγκη να αναφερθώ δι'ολίγων σ'αυτά τα βιώματα, 41 χρόνια μετά, προς δόξαν του Αγίου και μόνο.

Παρακαλώ, Σεβασμιώτατε, αλλά και όλους σας να μου συγχωρήσετε την προσωπική αυτή παρένθεση. Ό,τι ακολουθεί, το λέω ως κατ'ενώπιον Θεού.

Τελειώνοντας το Λύκειο και κατά τη μεγάλη εκδρομή που είχε καθιερωθεί να γίνεται, ήταν στο πρόγραμμα και η Πάτρα. Οι συμμαθητές μου δεν γνώριζαν την ιερατική και μοναχική μου κλίση. Μυστικός μου πόθος, λοιπόν, ήταν να ξεφύγω κάποια ώρα για να βρεθώ στον λαμπρό ναό του και να προσκυνήσω την αγία του Κάρα. Όμως το πρόγραμμα δεν το επέτρεψε, γι'αυτό μετά τα μεσάνυχτα όταν ησύχασαν όλοι, μπόρεσα να φύγω από το ξενοδοχείο απαρατήρητος και να πάω να προσευχηθώ έστω απ'έξω. Πήγα στη βορεινή πόρτα, γονάτισα και του ζήτησα με πύρινη προσευχή να με βοηθήσει να περάσω στο Πανεπιστήμιο, να αξιωθώ να γίνω Μοναχός και Κληρικός και να πήγαινα να τον ευχαριστήσω με Θεία Λειτουργία.

Παραμονές των εισαγωγικών εξετάσεων, μου διεμήνυσε με κάποιο γνωστό μου πρόσωπο ένας Γέροντας, αφανής άνθρωπος του Θεού τον οποίο μάλιστα δεν γνώριζα, τα εξής: «Ο Πρωτόκλητος σε άκουσε και θα σε βοηθήσει και θα γίνουν αυτά που του ζήτησες. Απόκτησε μια Εικόνα του, και ζήτησε από τον Ιερέα της ενορίας σου να κάνει μια Θεία Λειτουργία». Η έκπληξή μου ήταν μεγάλη, διότι κανείς δεν γνώριζε το νυκτερινό μου εκείνο προσκύνημα και φυσικά το προσευχητικό μου αίτημα.

Και έγιναν όλα. Πέρασα στη θεολογική σχολή Θεσσαλονίκης, και αξιώθηκα του Μοναχικού σχήματος και του πρώτου βαθμού της Ιερωσύνης. Φοιτητής πλέον και Διάκονος στον Ναό του Πολιούχου της Θεσσαλονίκης Αγίου Δημητρίου, πραγματοποιώντας το τάμα μου την 1η Ιουλίου του 1979 ημέρα Κυριακή, λειτούργησα στον πάνσεπτο Ναό του Αποστόλου.

Αργότερα στο κτιτορικό εκκλησάκι που ανήγειρα στον τόπο της χειροτονίας και ιερατικής διακονίας μου, επ'ονόματι του Αγίου Ιωάννου Χρυσοστόμου, του αφιέρωσα πολλής ευλαβείας και ευγνωμοσύνης ένεκεν, ένα κλίτος, και κάθε χρόνο

πανηγυρίζω τη μνήμη του.

Παραλείπω άλλα θαυμαστά γεγονότα που με συνδέουν με τον Άγιο, για να τελειώσω την παρένθεση αυτή με ένα πρόσωπο, το οποίο με στήριξε πνευματικά κατά τα μαθητικά μου χρόνια στις πρώτες τάξεις του Γυμνασίου και μου μετέδωσε αγάπη για τον Χριστό. Πρόσωπο άγιο, που κοντά του μια συντροφιά μαθητών ζήσαμε με νεανικό ενθουσιασμό πρωτοχριστιανικές καταστάσεις, τέτοιες, που και στο μαρτύριο ακόμα θα πηγαίναμε με προθυμία αν ήταν διωγμοί. Από εκείνες τις μαθητικές συντροφίες προήλθε ένας Πατριάρχης, Μητροπολίτες, ο ομιλών Ιερομόναχος, έγγαμοι κληρικοί, και φυσικά λαϊκοί με φόβο Θεού. Πρόκειται για τον λαϊκό τότε θεολόγο κατηχητή μας στο Ηράκλειο της Κρήτης, τον ασκητή, τον φωτεινό άνθρωπο με την ισάγγελη ζωή, τον μετέπειτα Αρχιμανδρίτη και Ιεροκήρυκα της Ι. Μητροπόλεως Πατρών, Σωτήριο Δημητρακόπουλο. Αιωνία του η μνήμη.

Απόδειξη της ουρανόθεν φροντίδας του Πρωτοκλήτου για την εκλογάδα του, είναι και το γεγονός, ότι πάντοτε της εξασφάλιζε φλογερούς εργάτες του Ευαγγελίου, με κορυφαίο τον κατά τον αιώνα που πέρασε Όσιο Γερβάσιο, του οποίου η εν ευθέτω χρόνω αναγνώριση και διακήρυξη της αγιότητός του, θα χαροποιήσει όχι μόνο τον τόπο του πνευματικού του μόχθου, αλλά και τους απανταχού φιλαγίους πιστούς.

Αυτά σε ό,τι αφορά την εξομολογητική παρένθεση.

[age_end]

Ο παρουσιαζόμενος τόμος με τίτλο «ΓΕΡΩΝ ΙΩΣΗΦ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΝΟΣ», δεν είναι μια απλή βιογραφία. Οι βιογραφίες βέβαια αφορούν σε όλους τους ανθρώπους, αλλά κάποιων φέρει θεία σφραγίδα. Είναι, λοιπόν, ένα σύγχρονο συναξάρι, το οποίο φέρει όλα τα γνωρίσματα αυτού του χαρακτηρισμού. Ποια είναι τα κύρια γνωρίσματα των συναξαρίων; Η ορθότητα της πίστεως, το γνήσιο και αταλάντευτο εκκλησιαστικό φρόνημα, η συνέπεια στην τήρηση των θείων εντολών, τα ασκητικά κατορθώματα, το μαρτύριο αίματος, η ομολογιακή στάση, οι θλίψεις και οι διωγμοί, οι θείες αποκαλύψεις, τα θαύματα, τα σπάνια χαρίσματα, η θεοφώτιστη διδασκαλία, τα έργα αγάπης, η ιεραποστολή και γενικά πολύπλευρο έργο για τη δόξα του Θεού και τη σωτηρία ψυχών. Όλα δηλαδή αυτά που μαρτυρούν τον προσωπικό αγιασμό.

Θαυμαστό είναι, ότι κάθε συναξαριακός βίος είναι ξεχωριστός. Αλλά ο καθένας και όλοι μαζί αποτελούν το εφαρμοσμένο Ευαγγέλιο. Γι αυτό η Εκκλησία μετά την Αγία Γραφή, προβάλλει και μάλιστα στη λατρεία της τα συναξάρια.

Ογκώδης φαίνεται ο τόμος, αλλά στην ουσία είναι πολύ μικρός, διότι αναφέρει μόνο τα κυριότερα της ζωής του μακαρίου Γέροντος, όσα δηλαδή θεωρήθηκαν απαραίτητα.

Για τη συγγραφή αυτού του τόμου δεν υπήρξε σπουδή. Δεν εγράφη αμέσως μετά την κοίμηση του Γέροντος μέσα σε φυσική συγκινησιακή φόρτιση, η οποία αναπόφευκτα θα είχε στοιχεία ενθουσιαστικά που δεν αντέχουν στον χρόνο. Ούτε παραπέμφθηκε στο ακαθόριστο μακρινό μέλλον, κάτι το οποίο θα οδηγούσε σε υποτονική διάθεση.

Υπάρχει μια λέξη με βαθύ νόημα. Είναι παρμένη από τη φύση. Η λέξη ωριμότητα. Η συλλογή και χρήση των καρπών, προυποθέτει την ωριμότητα. Μεταφορικά, η επιτυχία ενός γάμου προυποθέτει την ωριμότητα των χαρακτήρων. Η σωστή εκκλησιαστική διακονία, επίσης. Η όποια διοίκηση, το ίδιο. Οι σημαντικές αποφάσεις σε όλους τους τομείς της ζωής όλων των ανθρώπων, επίσης.

Έτσι συνέβη και εδώ. Η ωρίμανση των γενικών συνθηκών, δηλαδή της συλλογής και στοιχείων εν πολλοίς μέχρι τότε αγνώστων, της διαλογής και εξακριβώσεως για να είναι όλα αδιαμφησβήτητα, ακόμη και τα της διατάξεως της ύλης για να

βγει αυτό το αποτέλεσμα. Σε όλη την προσπάθεια ήτο συνεπικουρούσα η Χάρις του Θεού.

Το έργο αυτό το οφείλουμε στον Πανοσιολογιώτατο Καθηγούμενο της Ιεράς Μεγίστης Μονής του Βατοπαιδίου Γέροντα Εφραίμ. Σ αυτόν που από την πρώτη μέρα που υποτάχθηκε στον Γέροντα Ιωσήφ ως λαϊκός, του «ανάπαυσε τα σπλάχνα»¹ με την υπακοή του η οποία ήτο άκρα, πρόθυμη, χαρούμενη, ακούραστη για τον ίδιο, και ανάπαυση για τον Γέροντα.

Πολύς ο κόπος της συγγραφής, διότι ήτο παράλληλος προς το πολυεύθυνο της Βατοπαιδινής ηγουμενίας και το επίμοχθο κηρυκτικό, λατρευτικό και φιλανθρωπικό έργο του μέσα στον χειμαζόμενο κόσμο, ανταποκρινόμενος πάντοτε σε προσκλήσεις. Αλλά και η δύναμη της ευχής του Γέροντος ήταν ισχυρή και καταλυτική κατά την παρουσία των ποικίλων εμποδίων.

Το περιεχόμενο της ευλογημένης αυτής εκδόσεως είναι ως προς την αλήθεια κατά πάντα ακριβές. Είναι εποικοδομητικό, και μάλιστα με τις πνευματικές αναλύσεις του αγίου Καθηγουμένου, είναι έτι περισσότερο εποικοδομητικό. Επειδή εγράφη με πόθο και προσευχή, αποπνέει χάρη και προξενεί κατάνυξη στην ψυχή του καλοπροαίρετου μελετητή και ενδιαφέρον για συνεχή ανάγνωση. Άλλωστε οι έχοντες πνευματικό δέκτη και πείρα μελέτης πνευματικών βιβλίων, γνωρίζουν ότι από την ανάγνωση των πρώτων κιόλας σελίδων νιώθουν εάν το βιβλίο που κρατούν το συνοδεύει ή όχι η μυστική Χάρις του Θεού.

Αποτελείται από 8 κεφάλαια τα οποία αναφέρονται σε μεγάλες χρονικές περιόδους της ζωής του Γέροντος, κατά τις οποίες διαδραματίστηκαν όλα εκείνα τα γεγονότα που συνθέτουν τη ασκησομαρτυρική και ιεραποστολική του πορεία, καθώς και την οσιακή του τελείωση.

Όλοι μιλούμε για τη μεγάλη σημασία της οικογένειας όταν αυτή διαπνέεται από τις χριστιανικές αξίες. Στα βιβλία που κυκλοφορούν με τη διδασκαλία των δύο μεγάλων συγχρόνων Αγίων, Πορφυρίου και Παισίου, διαπιστώνουμε ότι με το μεγάλο χάρισμα της διοράσεως που είχαν, «έβλεπαν» ότι πάρα πολλές δυστυχίες των ανθρώπων, είχαν τη ρίζα τους στη μακράν του Χριστού οικογενειακή ζωή. Τη γεμάτη από τραγικά λάθη των γονέων.

Ο Άγιος Πορφύριος όταν έβλεπε παιδιά με τα ποικίλα ψυχολογικά προβλήματα, τα χαρακτήριζε «μπερδεμένα παιδιά μπερδεμένων γονέων», και με το χάρισμά του εντόπιζε πολλές φορές ως εστία της δημιουργίας αυτών των μεγάλων προβλημάτων την περίοδο της κηήσεως, όσο και αν ακούεται αυτό παράξενο! Γι αυτό επέμενε στον προσωπικό αγιασμό των γονέων προκειμένου να κάνουν σωστή χριστιανική οικογένεια. Αλλά και για τη διόρθωση των δυσάρεστων καταστάσεων,

πάλι ως λύση «έβλεπε» τον προσωπικό τους αγιασμό.

Έλεγε δε και τούτο: «Αυτό που ονομάζουν ευτυχία μέσα στο γάμο υπάρχει, αλλά απαιτεί μια προϋπόθεση. Να έχουν αποκτήσει οι σύζυγοι πνευματική περιουσία, αγαπώντας τον Χριστό και τηρώντας τις εντολές Του. Έτσι θα φτάσουν να αγαπιούνται αληθινά μεταξύ τους και να είναι ευτυχισμένοι. Διαφορετικά θα είναι ψυχικά πτωχοί, δεν θα μπορούν να δώσουν αγάπη και θα έχουν δαιμονικά προβλήματα που θα τους κάνουν δυστυχισμένους».2

Γιατί τα ανέφερα αυτά; Διότι ο Γέρων Ιωσήφ είχε την ευλογία να γεννηθεί μέσα σε ένα τέτοιο περιβάλλον υπαρκτής ευτυχίας, όπως την περιγράφει ο Άγιος Πορφύριος. Εκεί μέσα βρίσκονται τα θεμέλια της ιεράς του προσωπικότητας.

Οκτώ αδέρφια ήσαν. Καρποί γονέων τίμιων και βαθιά ευσεβών, τηρητών των θείων εντολών, των διατεταγμένων νηστειών, με μυστηριακή ζωή, με ακεραιότητα ήθους, με ισχυρή μεταξύ των αγάπη, με άσκηση της αρετής της ελεημοσύνης και μάλιστα σε χρόνια δύσκολα, και κυρίως άνθρωποι προσευχόμενοι. Μαζί δε με την οικογένεια συγκατοικούσαν ο παππούς και η γιαγιά. Ο Γέροντας ζώντας μέσα σε ένα τέτοιο περιβάλλον, έζησε την αληθινή κατ οίκον Εκκλησία και σπούδασε από νήπιο τις ενδοοικογενειακές εν Χριστώ σχέσεις.

Σε συζήτησή μας κάποτε για τέτοια ζητήματα, μου έλεγε ένδακρυς ότι δεν θυμόταν να είχε υπάρξει ποτέ η παραμικρή ένταση μέσα στην οικογένεια. Ποτέ κανείς δεν είχε υψώσει στον άλλο φωνή επιτιμητική. Όλα ήταν διαποτισμένα από αγάπη και πάντα επικρατούσε γαλήνη. Με ιδιαίτερη δε συγκίνηση με βεβαίωνε, ότι ποτέ στη ζωή του δεν συνάντησε ζευγάρι τόσο ερωτευμένο όσο αυτό του παππού και της γιαγιάς του, και τόνιζε τη δύναμη της πραγματικής χριστιανικής συζυγικής αγάπης και την ισόβια αντοχή της.

Αυτά τα βιώματα του δημιούργησαν μια ιδιαίτερη ευαισθησία για τα οικογενειακά θέματα, γι αυτό και παρά τη συνέπειά του στα της μοναχικής πολιτείας, ασχολήθηκε πολύ με οικογένειες, των οποίων υπήρξε ευεργέτης ως ειρηνοποιός, ως σύμβουλος, ως ποδηγέτης. Πολλών ζευγαριών όχι απλά εκκλησίασε τη ζωή, αλλά τη χειραγώγησε στον πνευματικό αγώνα και πρόκοψαν εν Χριστώ γονείς και παιδιά.

Η ζωή του σφραγίστηκε από πολλά θαύματα, τα οποία όταν μας τα διηγείτο, ενώ εμείς εκπλησσόμεθα, εκείνος παρέμενε μόνο στην απλή διήγηση. Σε σχετική παρατήρησή μου κάποτε, είπε: «Αι ...και τι είναι αυτά γιέ μου...Είναι βέβαια θαυμαστά γεγονότα που ο Θεός χαρίζει συγκαταβαίνοντας στην αδυναμία μας, αλλά μην δίνεις το βάρος σ αυτά. Πάντα να έχεις στο νου σου το του Παύλου, «δια πίστεως περιπατούμεν, ου δια είδους».³

Δεν είναι τυχαίο ότι αυτή η ίδια η ύπαρξή του άρχισε με θαύμα. Γεννήθηκε πρόωρα, επτά μηνών, την 1 Ιουλίου 1921 στη Μονή των Αγίων Αναργύρων της Γιόλου κατά την πανήγυρη όπου είχε πάει η μητέρα του για προσκύνημα. Ο πρόωρος τοκετός προκλήθηκε από το μακρύ κουραστικό ταξίδι πάνω σε ζώο. Πού γιατρός εκεί και πού ιατρικά μέσα! Το βρέφος χωρούσε στην παλάμη του χεριού και δεν έδειχνε σημεία ζωής. Του έκαναν τα πρακτικά γιατροσόφια, έδειξε κάποια σημάδια ζωής, όμως επέζησε με θαύμα των Αγίων Αναργύρων.

Ο τρόπος που ήρθε στη ζωή ερχόταν κάθε φορά στο νού του τις ώρες της αυτομεμψίας, γι αυτό και αυτοχαρακτηριζόταν ως «έκτρωμα», παραπέμποντας έτσι σε φράση του Αποστόλου Παύλου «έσχατον δε πάντων ωσπερεί εκτρώματι ώφθη καμοί (ο Κύριος)»⁴.

Αλλά και ο τόπος της γεννήσεως δεν ήταν τυχαίος. Πολλά χρόνια αργότερα κατά τη μετοίκηση της συνοδείας του Γέροντός του Ιωσήφ του Ησυχαστού, από τις σπηλιές της Μικράς Αγίας Άννης του Αγίου Όρους στη Νέα Σκήτη, θα διέμενε εξ ανάγκης για κάποια χρόνια στην Καλύβη των Αγίων Αναργύρων, συγκάτοικος του

Μοναχού Θεοφυλάκτου που είχε διατελέσει υποτακτικός του γνωστού για την αρετή και τη συγγραφή Αρχιμανδρίτου Ιωακείμ Σπετσιέρη.

Εκεί ένας άλλος Ανάργυρος, ο φέρων τα πρώτα στη χορεία των Αγίων Αναργύρων Άγιος Παντελεήμων – όπως ο ίδιος ο Άγιος αποκάλυψε με όραμα στον Μοναχό Θεοφύλακτο – θα τον θεράπευε από χρόνια βασανιστικό έλκος δωδεκαδακτύλου, για αυτό και παρήγγειλε να μην χειρουργηθεί όπως είχε αποφασίσει. Τη θαυμαστή θεραπεία θα επιβεβαίωναν κατόπιν και οι ιατρικές εξετάσεις.

Και φυσικά η ημέρα της κοιμήσεώς του δεν ήταν τυχαία. Έφυγε για τον ουρανό την 1η Ιουλίου 2009, ημέρα δηλαδή της μνήμης των Αγίων Αναργύρων κατά την οποία και είχε γεννηθεί!

Πολλές θεοσημείες και αγιοφάνειες έζησε που δεν ήταν δυνατόν να συμπεριληφθούν στο βιβλίο. Όλες έγιναν κυρίως για τρεις λόγους: α) Πριν από μεγάλες θλίψεις για να αντέξει, β) μετά από θλίψεις για να παρακληθεί και να στηριχθεί, και γ) αυτές που ήσαν κατά την καλογερική ορολογία «πληροφορίες» περί θεμάτων σοβαρών, είτε μετά από έμπονη προσευχή και νηστεία, είτε χωρίς. Η ευγνωμοσύνη του για όλες τις περιπτώσεις ήταν παντοτινή, ομολογώντας πως δεν ήτο άξιος τέτοιων θείων αντιλήψεων.

Από όλα αυτά όμως επιβάλλεται να ξεχωρίσουμε την αισθητή φανέρωση του Κυρίου όταν ο Γέροντας ήταν 15 ετών και τον βεβαίωσε ότι «έπλασε τον άνθρωπο για να είναι αθάνατος». Από εκείνη τη στιγμή άναψε μέσα του η φλόγα της αγάπης προς τον φανερωθέντα Ιησού Χριστό που έγινε θείος ασίγαστος έρωτας. Αυτή η φλόγα όχι μόνο δεν έσβησε ποτέ, αλλά με την πάροδο των χρόνων δυνάμωνε και με τα χαρίσματά του τη μεταλαμπάδευε σε ψυχές.

Αυτό το αποκαλυπτικό γεγονός που ήταν το προσωπικό «ακολουθεί μοι»,⁵ το έζησαν λίγοι, και από αυτόν μάλιστα τον αγιολογικό κατάλογο της Εκκλησίας. Ήταν η άμεση κλήση από τον ίδιο τον Κύριο κατά το Παύλειο, «ους προέγνω τούτους και προώρισε, ους προώρισε τούτους και εκάλεσε»,⁶ για έργο μεγάλο, και άρση σταυρού μεγάλου.

Γράφει ο θεοφώτιστος θεολόγος και Όσιος Γέρων Σωφρόνιος του Έσσεξ, σχολιάζοντας παρόμοια γεγονότα στη ζωή των Αγίων Σεραφείμ του Σάρωφ και Σιλουανού του Αγιορείτου: « Η μακρά πείρα της Εκκλησίας έδειξε, ότι παρόμοιες περιπτώσεις είναι πολύ σπάνιες στην ιστορία. Ίσως γιατί δεν υπάρχει οδυνηρότερη ασκητική οδός από αυτήν που ακολουθούν όσοι είδαν τον Χριστό ήδη από την αρχή της πορείας τους».⁷

Για να καταλάβουμε τι σημαίνει η φράση «οδυνηρότερη ασκητική οδός», πρέπει να

στραφούμε στον Απόστολο Παύλο, τον οποίο κάλεσε ο Κύριος στο αποστολικό έργο με τη γνωστή θαυμαστή αποκάλυψη στην οδό προς τη Δαμασκό, η οποία και έγινε αρχή της πορείας του ως «σκεύους εκλογής».8

Ο Κύριος παρουσιάζεται παράλληλα με όραμα στον Απόστολο Ανανία και τον πληροφορεί για το γεγονός, ποιόν κάλεσε, πού θα τον βρει για να τον βαπτίσει, και ποιος είναι ο προορισμός του. Η εντολή προς τον Απόστολο Ανανία τελειώνει με τη φράση, «εγώ γαρ υποδείξω αυτώ όσα δει αυτόν υπέρ του ονόματός μου παθείν».9 Τηρουμένων των αναλογιών, αυτό συμβαίνει σε τέτοιες κλήσεις. Το πάσχειν υπέρ του ονόματος του Χριστού.

Η Θεοφάνεια που είχε αισθητά βιώσει, τον έκανε να επιζητεί την απομόνωση στην εξοχή για προσευχή. Το επόμενο έτος, σε ηλικία 16 ετών, και μετά από το προσκύνημα του Αγίου Ανδρέου στο οποίο αναφερθήκαμε, χωρίς να ενημερώσει τους δικούς του προχώρησε στη δια Χριστόν αναχώρηση και αφιέρωση, στην περιώνυμη για τον ασκητισμό και τους ενάρετους πατέρες της Μονή του Σταυροβουνίου. Εκεί του δόθηκε το όνομα Σωφρόνιος. Για την πρώιμη ωριμότητα και τις αρετές του, απέσπασε μεγάλο σεβασμό και αγάπη από όλη την αδελφότητα και μάλιστα τους παλαιούς πατέρες οι οποίοι είχαν πείρα στη μοναχική ζωή.

Εκεί έμαθε στην ουσία γράμματα, αφού ήταν μόλις της τρίτης Δημοτικού. Ήταν εκ φύσεως ευφυής και διέθετε σπάνια θέληση για μάθηση. Γι αυτό διαθέτοντας από το χρόνο της αναπαύσεώς του, επιδόθηκε στη μελέτη των πατερικών κειμένων και

των ασκητικών συγγραμμάτων των νηπτικών πατέρων. Σ αυτά προστέθηκε η θεία Χάρης για τον εν γένει φιλότιμο πνευματικό και σωματικό του αγώνα στο Μοναστήρι αυτό των σκληρών αγροτικών διακονημάτων. Όχι μόνο κατανοούσε τα κείμενα στο πρωτότυπο, αλλά και τα αποστήθιζε με άνεση και μάλιστα έφθασε αργότερα σε σημείο να εντοπίζει και λάθη σε μεταφράσεις!

Ενθυμούμαι τέτοιο περιστατικό όταν η Συνοδεία ήταν στη Νέα Σκήτη. Στην ταπεινή τράπεζα της Καλύβης του Ευαγγελισμού, ο διαβαστής της ημέρας διάβαζε από μετάφραση ένα κείμενο. Ο Γέροντας τον σταμάτησε με φωνή που φανέρωνε ενόχληση, διότι η μετάφραση δεν ήταν σωστή. Ζήτησε να αναγνωστεί το πρωτότυπο και μας εξήγησε ποιο ήταν το λάθος που αλλοίωνε το νόημα του πατερικού κειμένου. Δεν δυσκολευτήκαμε να καταλάβουμε πόσο δίκιο είχε!

Αυτό του το τυπικό, δηλαδή η μελέτη που του είχε γίνει ποθητός τρόπος ζωής, έγινε μαζί με την πολυχρόνια πείρα του το μεγάλο του θησαυροφυλάκιο, το οποίο χρησιμοποιούσε για τον γραπτό και προφορικό του λόγο οικοδομώντας τις ψυχές των Μοναχών του και των λαϊκών που απέκτησαν μαζί του πνευματική σχέση. Γινόταν ποταμός σοφίας. Είχε πολλές φορές τέτοιο καταιγισμό χάριτος, που η γλώσσα και η ισχνή φωνή του αγωνίζονταν με δυσκολία να ανταποκριθούν. Δεν χρειαζόσουν τότε κάτι άλλο για να πειστείς, ότι είχες μπροστά σου ένα χαριτωμένο άνθρωπο.

Το μυστικό πρόγραμμα του Θεού για τον κεκλημένο δούλο του, του επεφύλασσε την κορυφαία ευλογία της ζωής του που ήταν η μεταφύτευσή του στο Άγιον Όρος, και η κατόπιν θείου σημείου που είδε ο Ιωσήφ ο Ησυχαστής ένταξη του Σωφρονίου στη συνοδεία του.

Έκτοτε όλη του η μοναστική πορεία είχε κέντρο αναφοράς τον Όσιο Γέροντά του, ο οποίος και έμελλε να γινόταν ο γενάρχης εκατοντάδων Μοναχών εντός και εκτός του Αγίου Όρους. Στο βιβλίο που έγραψε γι αυτόν, υπάρχουν όλα εκείνα τα στοιχεία και οι αναλύσεις που βεβαιώνουν την αγιότητα του θαυμαστού Ησυχαστού.

Στον τόμο γίνεται εκτενής αναφορά πάνω σ αυτό το θέμα το τόσο διδακτικό. Το τι δηλαδή μεγάλη ευλογία είναι για μια ψυχή αφιερωμένη, να βρεθεί στην υπακοή απλανούς πνευματικού πατρός, αληθούς αγωνιστού, ικανού στην πνευματική χειραγωγή και φορέως εκτάκτου Χάριτος. Αυτό το κατανοούν καλύτερα όσοι αγωνίζονται «τον αγώνα τον καλόν»¹⁰ μέσα στον κόσμο, έχοντας την ευλογία να καθοδηγούνται από καλό πνευματικό.

Έλεγε ότι αυτή η ευλογία δεν τελειώνει με τη κοίμηση του Γέροντα, αλλά είναι

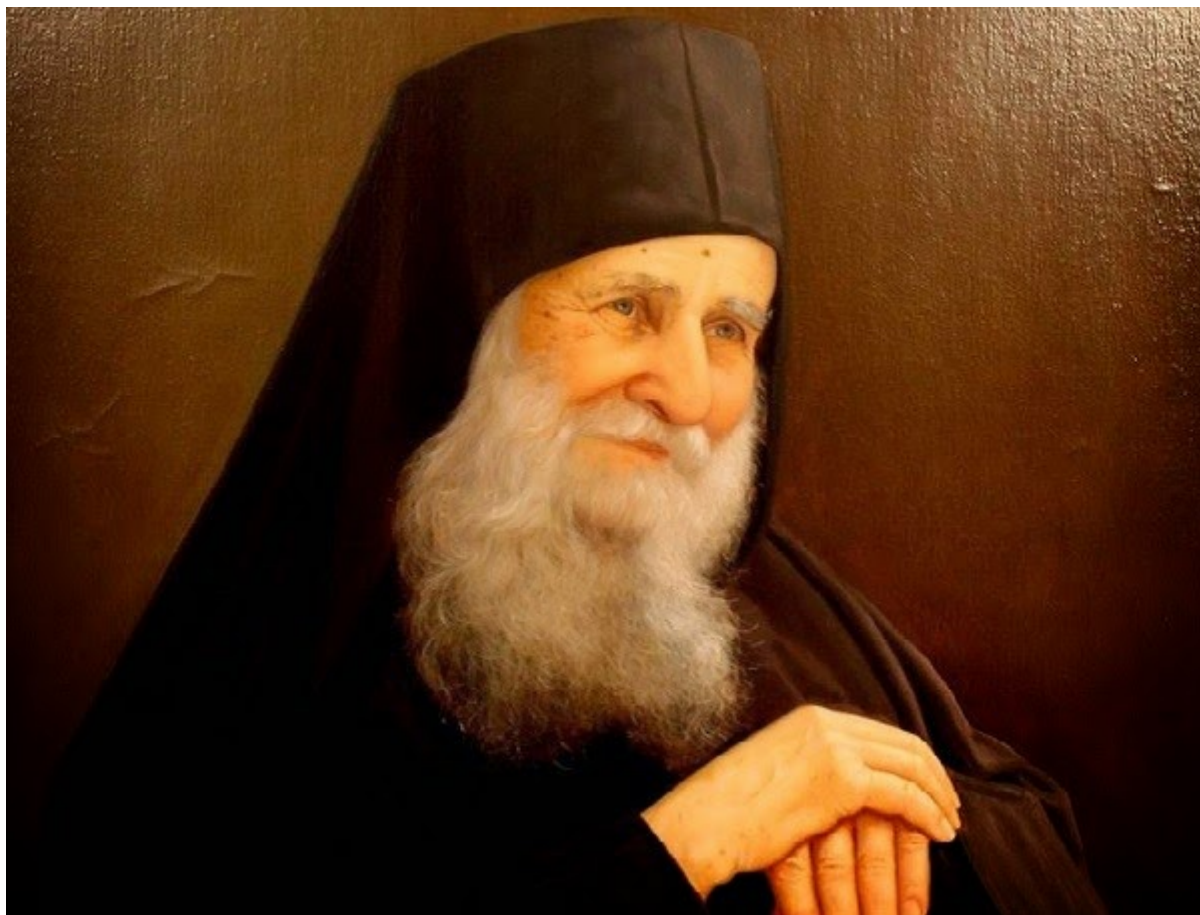
παρούσα και μεγαλύτερη για πάντα.

Σε συζήτηση που είχαμε κάποτε πάνω σ αυτό το θέμα, τόνιζε: «Παιδί μου, πίστεψέ με. Είχαμε όλοι στη συνοδεία μας την εμπειρία της αγιότητας του Γέροντός μας. Γνωρίζαμε με τι πνευματικό γίγαντα είχαμε να κάνουμε. Αλλά τα σπουδαία ήλθαν μετά την κοίμησή του όταν άνοιξε η «διαθήκη». Ο όρος «διαθήκη» εδώ είναι συμβολικός. Εννοεί τη μυστική πνευματική «διαθήκη». Τις μεγάλες ευλογίες που δεν φαντάζονταν ποτέ να ζήσουν μετά την κοίμησή του.

Στον τόμο αφού γίνεται λόγος για πολλά που ακολούθησαν τα αμέσως επόμενα χρόνια, εξιστορούνται τα της μετακινήσεως στην Κύπρο, και ο βαρύς σταυρός που σήκωσε ανεξίκακα και αγόγγυστα, σταυρός της συκοφαντίας και του διωγμού, για να επιστρέψει και πάλι στο Άγιον Όρος με τη συνοδεία του.

Το πρόγραμμα του ουρανού θα συνεχιζόταν. Η οδύνη του μαρτυρίου εκείνου θα αποδεικνυόταν η προϋπόθεση των μεγάλων Θεομητορικών δώρων που θα ακολουθούσαν μέσα στο Περιβόλι της Παναγίας. Θα ανοίγονταν οι νέες σελίδες της «διαθήκης» του Ησυχαστού Γέροντός του, ευλογίες ανέλπιστες.

Και εδώ υπάρχει ιερός συμβολισμός-προμήνυμα. Πρώτο καταφύγιο με την επιστροφή από την Κύπρο, ήταν η από τριών ετών εγκαταλελειμμένη Σιμωνοπετρίτικη καλύβη, «ο Ευαγγελισμός της Θεοτόκου» στην Καψάλα. Αφάνταστη ανέχεια σε όλα τα προς το ζην, αλλά ακμαίο το ηθικό για άσκηση.

Μετά από σύντομη διέλευση από τη Μονή Κουτλουμουσίου την οποία ο ίδιος είχε επανδρώσει, βρίσκεται στη Νέα Σκήτη, όπου και ο τάφος του οσίου Πατρός του. Καλύβη, «ο Ευαγγελισμός της Θεοτόκου». Εκεί σημειώνεται ραγδαία αύξηση της Συνοδείας, γίνονται μοναχικές κουρές, υπάρχει ειρήνη, ενθουσιασμός, γίνονται έργα συμπληρωματικά των κτιρίων, εκδίδονται τα πρώτα βιβλία του Γέροντα, ασκεί πνευματικό έργο στον κόσμο, μέχρι που έρχεται η κλήση για το Βατοπαίδι. Καθολικό της Μονής Βατοπαιδίου, «ο Ευαγγελισμός της Θεοτόκου»!

Επαναλαμβανόμενο συμβολικά το «ευαγγελίζου χαράν μεγάλην».

Σε όλα προπορευόταν η Παναγία. Και μάλιστα με σημεία της θαυματουργού της Εικόνας, δηλαδή της Παντανάσσης, η οποία ήταν η προστάτιδα εφέστια Εικόνα της Συνοδείας και η οποία έμελλε να ενθρονιστεί στο Καθολικό της Μονής Βατοπαιδίου, θαυματουργούσα.

Η μεταβατική περίοδος μέχρι την κοινοβιοποίηση της Μονής μετά από αιώνων ιδιορρυθμία, δεν ήταν καθόλου εύκολη υπόθεση, όπως θα διαπιστώσετε μελετώντας τον τόμο. Ήταν άλλου είδους μεγάλος σταυρός για τον Γέροντα. Όμως το μεγάλο θαύμα που θα γινόταν ήταν βεβαιωμένο δι' αποκαλύψεως του Γενάρχου Ιωσήφ του Ησυχαστού. Για το θαύμα αυτό το οποίο θα σφράγιζε τη

σύγχρονη ιστορία του Αγίου Όρους, η Παναγία ως Κυρία και Έφορος τον επέλεξε και τον εκάλεσε για να γίνει ο νέος κτίτορας. Ήθελε να θεμελιώσει το νέο κοινόβιο της Μεγίστης Μονής της, πάνω σε ιδρώτα ασκητικό και αίμα μαρτυρίου. Κι αυτά τα διέθετε μόνο ο ταπεινός Γέρων Ιωσήφ.

Όπως η είσοδός του στον κόσμο τούτο έγινε με θαύμα, έτσι και η έξοδός του από αυτόν για την αιωνιότητα σηματοδεύτηκε με το γνωστό θαύμα στο ιερό σκήνωμά του. Ήταν αισθητή φανέρωση του μακαρισμού «μακάριοι οι κλαίοντες νυν ότι γελάσετε».11

Θεόθεν βεβαίωση του ουράνιου δοξασμού του.

Θαυματουργική αποτύπωση στο νεκρό σώμα, της αιώνιας χαράς της ψυχής μπροστά στη θεά «των επηγγελμένων αγαθών».12 Κατά τη μαρτυρία δε των παρόντων, όσο προχωρούσε η εξόδιος Ακολουθία, τόσο το σημείο γινόταν εντονότερο.

Τιμή άφθιτος για τους πνευματικούς του απογόνους η σπάνια αυτή θεοσημεία.

Δύναμη, για κάθε εσταυρωμένο από την ανθρώπινη εμπάθεια, διότι βλέπει ότι «ζει Κύριος ο Θεός των δυνάμεων».13

Παρηγοριά, διότι δεν εγκαταλείπει τους δούλους του «ο πατήρ των οικτιρμών και Θεός πάσης παρακλήσεως».14

Ο μελετητής του τόμου θα διαπιστώσει το εύρος της αρετής και των άθλων του βιογραφουμένου Γέροντος. Θα εννοήσει ακόμη το γιατί το έργο του το οποίο θεμελιώθηκε πάνω στον κόπο και τον σταυρό του, πολεμούμενο αυξάνεται, δυσφημούμενο προκόπτει, στοχοποιούμενο φθονερώς, καρπογονεί.

Ας μου επιτρέψει η αγάπη σας να επιχειρήσω μια σύντομη αναφορά σε κάποια από αυτά που συνέθεταν τη σπάνια πνευματική του συγκρότηση την οποία ζήσαμε, ψηλαφήσαμε, θαυμάσαμε και από την οποία ωφεληθήκαμε.

. Ήταν Μοναχός με γνήσιο εκκλησιαστικό φρόνημα, κάτι που είναι εγγράφως και επισήμως αναγνωρισμένο από το ίδιο το Οικουμενικό Πατριαρχείο. Εξέφρασε την ευαρέσκειά του για τον επιτυχή αγώνα του να επαναφέρει το κανονικό μνημόσυνο του Πατριάρχου Αθηναγόρου στη Νέα Σκήτη και να επανδρώσει τις Μονές Κουτλουμουσίου και Βατοπαιδίου υπακούοντας στα προστάγματα της Μητρός Εκκλησίας στην οποία ανήκει το Άγιον Όρος. Αλλά και όπου εκτός Αγίου Όρους εργάστηκε για επαναλειτουργία Μονών, ή στήριξη αδελφοτήτων, ουδέποτε ενήργησε «λάθρα (του οικείου) Επισκόπου».15

Απαιτούσε από τα πνευματικά του παιδιά τον σεβασμό στην αρχιερατική αξία και την υπακοή στην Εκκλησία, ακόμη και κατά τις ώρες της εκ του διωγμού του φυσικής πικρίας.

. Ήταν βεβαιόπιστος. Και πώς να μην ήταν αφού είχε δει και ακούσει τον Θεάνθρωπο από μικρή ηλικία; Αυτή του η βεβαιοπιστία από την ώρα της Θεοφανείας, και κατόπιν από τα πολλά σημεία και θαύματα που ακολούθησαν στην πορεία της ζωής του, τον έκανε να έχει πλήρη εμπιστοσύνη στη θεία Πρόνοια και αυτό προσπαθούσε να μας μεταδώσει. Όταν μας έβλεπε βυθισμένους στον προβληματισμό, στη λύπη, στον φόβο, μας επανέφερε με έντονη φωνή λέγοντας : «Τι είναι αυτό που κάνεις τώρα παιδί μου; Πού είναι ο Θεός;» Και έπαιρνε αφορμή να μιλά ακούραστα πάνω στο θέμα μας, μέχρι που κατάφερνε να μας μετατρέψει την κακή αλλοίωση σε καλή.

Βίωνε ο ίδιος πολύ έντονα τη μετάνοια, τη δίδασκε, αλλά δεν σταματούσε ποτέ εκεί. Προχωρούσε στην πρόληψη ή τη θεραπεία της αποθάρρυνσης, μιλώντας με επιχειρήματα από τη Γραφή και τους Πατέρες, μα και διηγούμενος πλήθος παραδειγμάτων τα οποία με ευκολία του πρόσφερε η καταπληκτική μνήμη του. Και πάντα έπειθε.

Με το ίδιο πάθος που μιλούσε κατά του πονηρού πνεύματος αναλύοντας τις φοβερές και καταστροφικές μεθοδείες του, πολεμούσε και την αποθάρρυνση. Τέτοιες ώρες μιλώντας μας για την άβυσσο της αγάπης του Θεού, για το άμετρο έλεος και τα πλήθη των οικτιρμών Του, αναλυόταν σε δάκρυα. Ποτέ και για κανένα λόγο δεν δικαιολογούσε την απογοήτευση.

. Ήταν όντως «ταπεινός τη καρδιά».16 Το διαπιστώσαμε αμέτρητες φορές στην πράξη κι όχι σε ταπεινολογίες, τις οποίες άλλωστε αποστρεφόταν. Το διαπιστώνουμε κυρίως σε δύο καταστάσεις που συνυπήρχαν στην πολυκύμαντη ζωή του. Στην κατάσταση των πειρασμών και μεγάλων θλίψεων, και στην κατάσταση της πνευματικής ευφορίας όταν έβλεπε την ανταπόκριση στον αγώνα του και την πλούσια ευλογία του Θεού στη συνοδεία του και στη ζωή των πνευματικών του παιδιών στον κόσμο.

Στην πρώτη περίπτωση έλεγε: «Γιατί να στενοχωρηθώ που με κατηγορούν, αφού εγώ ο ίδιος κατηγορώ τον εαυτό μου ασυγκρίτως περισσότερο;».

Στη δεύτερη ψιθύριζε συνήθως δακρυρροών το του Δαβίδ το οποίο μας ζητούσε να λέμε με συναίσθηση, «Μη ημίν, Κύριε, μη ημίν, αλλ η τω ονόματί σου δος δόξαν, επί τω ελέει σου και τη αληθεία σου».17 Δηλαδή, «όχι σ εμάς, Κύριε, όχι σ εμάς, αλλά σε σένα δώσε δόξα, γιατί εσύ έχεις αγάπη και είσαι αξιόπιστος».

. Ήταν άκρως ανεξίκακος, μιμούμενος τον επί του Σταυρού Κύριο της δόξης που είπε για τους σταυρωτές Του, «Πάτερ άφες αυτοίς, ου γαρ οίδασι τι ποιούσι»,18 τον Πρωτομάρτυρα Στέφανο για τους λιθοβολιστές του, «Κύριε μη στήσεις αυτοίς την αμαρτίαν ταύτην»,19 και όλους τους απ αιώνος Αγίους που πέρασαν από το καμίνι της δεινής συκοφαντίας και του άδικου διωγμού.

Είχε εμπειρικά διαπιστώσει, και όχι μόνο από τις μελέτες του, το μεγάλο πνευματικό κέρδος από την υπομονή και την αμνησικακία σε τέτοιου είδους σκληρούς πειρασμούς, δίνοντάς μας πρακτικά μαθήματα τα οποία θα μας χρειάζονταν περισσότερο μετά την κοίμησή του, αφού κατά το ψαλμικό, δεν έπαυσαν «τα χείλη τα δόλια τα λαλούντα κατά του δικαίου ανομίαν εν υπερηφανία και εξουθενώσει».20

Εκείνος ο μακάριος μέσα στη δίνη των δοκιμασιών, όχι μόνο δεν έχανε την αυτοκυριαρχία του, αλλά μας έδινε υπέροχα μαθήματα γαλήνιας υπομονής, αναμένοντας με βεβαιότητα και χαρά τον εξ αυτής καρπό. Γι αυτό και αποκαλούσε

ευεργέτες του εκείνους που τον κατέτρεχαν.

. Ήταν άνθρωπος αγάπης. Αγάπης όπως ακριβώς τη διδάσκει ο Απόστολος Παύλος στον λεγόμενο «ύμνο της αγάπης».21 Αυτή η αγάπη του Χριστού τον έκανε να «χαίρει μετά χαιρόντων και να κλαίει μετά κλαιόντων».22 Τον έκανε νυχθημερόν προσευχόμενο εμπόνως για τα ποικίλα βάσανα των άλλων. Τον έκανε αφάνταστα ελεήμονα, κάτι που το κληροδότησε προστακτικά στη διοίκηση της Μονής του. Αν ο Ηγούμενός της ασκεί φιλανθρωπία σε ενδεείς «εν τω κρυπτώ»,23 όπως εντέλλεται ο Κύριος, εκ των πραγμάτων δε φανερή, για το έργο Ιερών Μητροπόλεων, καθιδρυμάτων, πολυτεκνικών συλλόγων και άλλων, είναι η παρακαταθήκη του ταπεινού και ελεήμονος Γέροντος Ιωσήφ.

Όπως για πολλά είναι μακάριος ο Γέροντας, έτσι και για τις εν ζωή ελεημοσύνες του, αφού το αψευδές του Κυρίου στόμα είπε το «μακάριοι οι ελεήμονες ότι αυτοί ελεηθήσονται».24 Όμως η μακαριότητα που βρήκε για την άσκηση αυτής της αρετής, δεν μπορεί παρά να είναι αυξανόμενη, αφού η Μονή του εφαρμόζει με συνέπεια τη δική του εντολή.

Ο αποστολικός πατήρ Άγιος Κλήμης Επίσκοπος Ρώμης, στην προς Κορινθίους επιστολή του στην οποία υπάρχει ο δικός του ύμνος της αγάπης, γράφει: «Εν τη αγάπη ετελειώθησαν πάντες οι εκλεκτοί του Θεού. Δίχα αγάπης, ουδέν εστιν ευάρεστον τω Θεώ».25

Στο συναξάριο κάθε ημέρας, για όλους τους Αγίους η Εκκλησία χρησιμοποιεί το ρήμα τελειούται, αφού πρώτα μνημονεύεται ο τρόπος τελειώσεώς των, όχι ως τρόπος βιολογικής τελευτής.

Αυτό έγινε με τον μακάριο Γέροντα. «Ετελειώθη εν τη αγάπη ως εκλεκτός του Θεού» κατά τον Άγιο Κλήμεντα.

Η αγάπη ήταν, και συνεχίζει να είναι η χάρης διαφορά μεταξύ αυτού και των κατηγορών του. Σε ό,τι δε αφορά τα επέκεινα, δεν μπορούμε να μη θυμόμαστε τη φράση του Πατριάρχου Αβραάμ στη γνωστή παραβολή του πλουσίου και του Λαζάρου, «μεταξύ ημών και υμών χάσμα μέγα εστήρικται».26

. Ήταν άνθρωπος της εργατικότητας. Από όπου κι αν πέρασε υπήρξε υπόδειγμα, εμπνέοντας το φιλότιμο των άλλων, συμμοναστών, υποτακτικών και λαϊκών. Αξιοποιούσε τον χρόνο του κατά τον καλύτερο τρόπο. Εάν δε τύχαινε μετά από κάποιο γεγονός να νιώσει ότι ο χρόνος του δεν είχε διατεθεί για να βγει πνευματικός καρπός, ένιωθε ενοχές και ζητούσε από το Θεό συγχώρηση. Ακόμη και με κλονισμένη την υγεία εργαζόταν. Έπασχε από χρόνιες ασθένειες και κυρίως από επικίνδυνη καρδιοπάθεια μετά από εμφράγματα. Για τις ταλαιπωρίες του

αυτές θα διαβάσετε στον τόμο. Το ότι έζησε τόσα χρόνια, ήταν ένα θαύμα -δώρο της Παναγίας για την εδραίωση του κοινοβίου, και για να ζήσει στα τέλη του τον ησυχασμό τον οποίο είχε στερηθεί χάριν της σωτηρίας των άλλων.

. Ήταν άνθρωπος συνέσεως. Άνθρωπος του μέτρου. Ήταν κάτοχος της κορυφαίας αρετής της διακρίσεως σε κάθε λόγο και πράξη του. Η εκ φύσεως οξύνοιά του του παρείχε μεν τη δυνατότητα να βλέπει πολύ μακριά, και στις δύσκολες κρίσεις να λειτουργεί ο νους του με ακρίβεια ζυγαριάς χρυσοχόου, όμως όλα έπρεπε να συμφωνούν με το νόμο του Θεού. Η έννοια του ήταν να είχε παρούσα τη Χάρη. Να μη γινόταν ο ίδιος αιτία απουσίας της, διότι δύσκολα επέστρεφε. Γνώριζε εμπειρικά το μυστήριο της παιδείας του Θεού. Πάντα μας τόνιζε πως χωρίς τη συνδρομή της θείας Χάριτος, δεν μπορούμε να καταφέρουμε τίποτε, αλλά απαιτεί από μας φιλοπονία. Γι αυτό και επίμονα προέτρεπε στην τήρηση του πνευματικού προγράμματος.

. Τι να πούμε για τη διαρκή μνήμη θανάτου η οποία τον έφερνε συνεχώς προ του φοβερού βήματος του Κριτού και του τροφοδοτούσε την αυτομεμψία και την ταπείνωση;

Τι να πούμε για τον ποταμό των δακρύων του, που άλλοτε ήταν δάκρυα μετανοίας, άλλοτε ευχαριστίας, άλλοτε θείου έρωτος, άλλοτε ικεσίας για πονεμένους και άλλοτε για τους συκοφάντες και διώκτες του; Τι για τα θρηνώδη δάκρυά του όταν επρόκειτο να κοινωνήσει;

Τι να πούμε για την ανυπόκριτη ευγένειά του την τόσο αφοπλιστική;

Ήταν και τόσα άλλα αυτά που συγκροτούσαν την ένθεη πολιτεία του τα οποία ζήσαμε, μα υπάρχουν κι άλλα πολλά που παρέμειναν αθέατα, άγνωστα. Τον εσωτερικό του πνευματικό πλούτο τον ήξερε στον απόλυτο βαθμό μόνο ο Καρδιογνώστης Θεός.

Όλοι εσείς οι εν Κυρίω αδελφοί που συγκροτείτε την αποψινή φιλοπατερική ομήγυρη, δεχθείτε παρακαλώ μαζί με τις ευχαριστίες μου για την καλοσύνη που είχατε να με ακούσετε, μια και μόνη ευχή: Να αξιωθούμε όλοι να αγαπήσουμε τον Χριστό, όπως ο αοίδιμος Γέροντας Ιωσήφ.

Για Σας, Σεβασμιώτατε Δέσποτα, θα ήθελα να απευθύνω προς τον Απόστολο Ανδρέα του οποίου η παρρησία Σας έκανε ποιμενάρχη της πόλεώς του, μια προσευχή-υμνογράφημα. Ένα Μεγαλυνάριο:

Κυρίου Πρωτόκλητε μαθητά, ο τω αίματί σου πορφυρώσας χθόνα Πατρών, ταύτης της ολκάδος σεπτόν οιακοστρόφον, περίσωζε κινδύνων και περιστάσεων.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Φιλήμ. 20.
2. Αγίου Πορφυρίου Καυσοκαλυβίτου «Συμβουλές για την πνευματική ζωή στην οικογένεια». έκδ. Β΄ Ι.Μ. Μεταμορφώσεως του Σωτήρος, Μήλεσι 2018.
3. Β΄ Κορινθ. 5,7.
4. Α΄ Κορινθ. 15,8.
5. Ματθ. 8,22.
6. Ρωμ. 8,29.
7. Αρχιμ. Σωφρονίου, οικοδομώντας τον ναό του Θεού μέσα μας και στους αδελφούς μας, έκδ. Ι.Μ. Τιμίου Προδρόμου Έσσεξ Αγγλίας, τόμ. β΄, 2013.
8. Πράξ. 9,15.
9. Πράξ. 9,16.
10. Β΄ Τιμ. 4,7.
11. Λουκ. 6,21.
12. Αγ. Ιω. Χρυσοστόμου λόγος λστ΄ εις την Γένεσιν και λόγοι κέ΄ και κζ΄ εις την προς Εβρ. επιστ.
13. Γ΄ Βασιλ. 17,1.
14. Β΄ Κορινθ. 1,3.
15. Αγ. Ιγνατ. Θεοφ. επιστ. Σμυρναίοις, 58.
16. Ματθ. 11,29.
17. Ψαλμ. 113,9.
18. Λουκ. 23,34.
19. Πράξ. 7,60.
20. Ψαλμ. 30,19.
21. Α΄ Κορινθ. 13,1-13.
22. Ρωμ. 12,15.
23. Ματθ. 6,4.
24. Ματθ. 5,7
25. Κλήμεντος Ρώμης προς Κορινθίους (Α΄) επιστ. κεφ. ΜΘ΄, ΡG,01 199-328.
26. Λουκ. 16,26.